

17 Iulie 2007, nr. 249

RAPORT DE EXPERTIZĂ

la proiectul Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative (ghilotina)

(înregistrat în Parlament cu numărul 2322 din 19 Iunie 2007)

În temeiul Concepției de cooperare dintre Parlament și societatea civilă, aprobată prin Hotărîrea Parlamentului nr.373-XVI din 29 decembrie 2005, Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției prezintă raportul de expertiză a coruptibilității proiectului Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative (ghilotina).

Evaluarea generală

- 1. Autor al inițiativei legislative** este Guvernul RM, autor nemijlocit - Ministerul Economiei , ceea ce corespunde art. 73 din Constituție și art. 44 din Regulamentul Parlamentului.
- 2. Categoria actului legislativ** propus este lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-11, 27, 35 și 39 din Legea privind actele legislative, nr.780-XV din 27.12.2001.
- 3. Scopul promovării proiectului.** Din nota informativă rezultă că scopul promovării proiectului este implementarea în continuare a reformei cadrului de reglementare a activității de întreprinzător, scopul final constînd în schimbarea accentului administrării de stat (publice): de pe reglementare excesivă - pe estimarea și monitorizarea impactului reglementărilor asupra activității de întreprinzător. Principiile puse la baza proiectului și metodele prin care vor fi acestea promovate permit să se constate că scopurile ar putea fi atinse.

Fundamentarea proiectului

- 4. Nota informativă** a proiectului de act legislativ supus expertizei este plasată pe site-ul Parlamentului.

Considerăm că în acest fel Parlamentul respectă principiul transparenței procesului legislativ și principiile de cooperare cu societatea civilă.

- 5. Respectarea termenului de cooperare cu societatea civilă**

- 6. Suficiența argumentării.** Nota informativă la proiect conține o serie de argumente în sprijinul ideilor ce stau la baza proiectului, ceea ce permite evidențierea poziției generale a inițiatorilor. Totuși, din nota informativă lipsesc ori nu sînt expuse pe deplin cuprinzător aspectele referitoare la: evidențierea elementelor noi, efectul social, economic și de altă natură al realizării actului; avizele și rezultatele expertizelor efectuate (juridică, economică, financiară, științifică etc.). La acest gen de proiecte este imperios necesară anexarea opiniilor autorităților (instituțiilor) publice vizate, asupra modificărilor și completărilor propuse. În special, este obligatorie studierea opiniilor negative și a argumentelor expuse în acest sens, deoarece, informația respectivă provine de la executorii (implementatori) nemijlociți, permite a evidenția modalitățile în care vor fi aplicate noile reglementări, existența ori insuficiența resurselor umane și materiale disponibile etc.

- 7. Compatibilitatea cu legislația comunitară și alte standarde internaționale.** În nota informativă se

menționează că modificările propuse ar fi trecut expertiza din perspectiva corespunderii cu acquis-ul comunitar, însă expertiza propriu-zisă lipsește. Art.23 (și altele) din Legea nr.780/2001 obligă la prezentarea rezultatelor expertizei compatibilității cu legislația comunitară, precum și a listei reglementărilor de referință ale legislației comunitare. Lipsa respectivelor permite constatarea că expertiza comunitară a fost superficială, selectivă ori nu a fost efectuată în genere.

8. Fundamentarea economico-financiară. Fundamentarea financiar-economică lipsește, în pofida faptului că implementarea modificărilor și completărilor propuse va necesita anumite cheltuieli, în special, din partea autorităților (instituțiilor) publice vizate. Dispozițiile tranzitorii nu stabilesc aspecte referitoare la finanțarea respectivelor cheltuieli, iar intrarea în vigoare a legii nu este corelată cu intrarea în vigoare a legii bugetare anuale, cu rectificări necesare ale bugetului, situație care poate conduce la "tărăgănarea argumentată" a implementării noilor reglementări.

Evaluarea de fond a coruptibilității

9. Stabilirea și promovarea unor interese/beneficii. Proiectul de lege promovează idei și mecanisme utile pentru ameliorarea climatului investițional, combaterea corupției, dezvoltarea inițiativei private și a antreprenoriatului, aspecte care sînt corelate cu interesul public general.

10. Prejudicii aduse prin aplicarea actului. Eventualele prejudicii cauzate de implementarea modificărilor ar putea consta în reducerea atribuțiilor și capacităților legale de control din partea autorităților publice, situație ce ar putea defavoriza consumatorii de bunuri și servicii, antreprenorii onești și nivelul de protecție al acestora.

În același timp, multitudinea de reglementări existente în prezent, favorizarea prin aceste reglementări a apariției și proliferării factorilor coruptibilității, se pare că generează manifestări nocive și prejudicii care depășesc considerabil cuantumul eventualelor prejudicii.

11. Compatibilitatea proiectului cu prevederile legislației naționale. Proiectul propune modificarea multor acte legislative vizînd activitatea de întreprinzător, domenii conexe și prevederile din actele expres vizate sînt corelate adecvat.

În același timp, este necesară o verificare suplimentară referitor la corelarea noilor reglementări cu alte acte legislative: pe orizontală, cu dispozițiile legilor organice care nu sînt vizate expres, însă conțin sau pot conține reglementări privind domeniile și instituțiile vizate (este necesară o expertiză tehnico-juridică detaliată, pe care CAPC nu o poate efectua în timp restrîns și cu resursele disponibile).

12. Formularea lingvistică a prevederilor proiectului. În general, textul proiectului este întocmit corect din punct de vedere al normelor lingvistice și tehnicii legislative. Totuși, sînt necesare și anumite modificări, o obiecție de principiu fiind că exigențele tehnice de elaborare a actelor cu caracter normativ nu admit utilizarea unor asemenea cuvinte cum ar fi: "numai", "toate", "doar", "obligatoriu" "după caz" etc. (a se vedea și analiza detaliată).

13. Reglementarea activității autorităților publice. Propunerile din proiect au menirea de a contribui și la asigurarea unui mod adecvat de exercitare a atribuțiilor autorităților și se poate constata eliminarea sau modificarea corespunzătoare pentru anihilarea majorității factorilor de coruptibilitate caracteristici exercitării atribuțiilor de putere publică: - atribuții extensive de reglementare; - atribuții excesive/contrare statutului; - atribuții care admit derogări și interpretări abuzive; - determinarea competenței după formula "este în drept", "poate"; - atribuții paralele; cumularea competențelor de a elabora acte, a controla aplicarea lor și de a sancționa; - temeieri neexhaustive, ambigui și subiective pentru refuzul unei autorități de a îndeplini anumite acțiuni; - cerințe excesive pentru exercitarea drepturilor persoanelor; - lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative; - lipsa unor termene concrete.

14. Analiza detaliată a prevederilor potențial coruptibile.

	Articol	Text	Obiecția	Elemente de coruptibilitate și alte riscuri	Recomandarea
1	Art. I, p.1.	Modificarea p. 36)	Textul „să viziteze” este impropriu și neraportabil scopului „vizitei” care	Coruptibilitate Lipsa/ambiguitatea procedurilor	De exclus textul „ să viziteze, în acest

		„... să viziteze, în acest scop, întreprinderi, organizații și instituții, să efectueze, cu participarea administrației, cercetarea secțiilor de producție, a depozitelor și a altor încăperi de serviciu. Controlul se efectuează numai cu autorizația...”.	este de fapt controlul. Textul „ <i>cercetarea secțiilor</i> ” – atenționăm că art. 13 enunță drepturile poliției, de aceea, reglementarea procedurii realizării unui sau altui drept este dificil a se realiza în conținutul punctelor examinate. Încercarea de reglementare a procedurii poate afecta interpretarea acesteia, considerînd-se reglementarea de procedură una exhaustivă. În concluzie este important a se preciza că activitatea de cercetare urmează a fi realizată în conformitate cu Codul de procedură penală și/sau Codul cu privire la contravențiile administrative. Termenul „ <i>numai</i> ” – conjuncție ce exprimă raporturi adversative este impropriu limbajului normativ. Prezența sau absența lui nu afectează conținutul normei juridice.	administrative Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive Alte riscuri Deficiență de redactare	scop, întreprinderi, organizații și instituții”, De completat în final, cu textul „în conformitate cu prevederile Codului de procedură penală sau Codului cu privire la contravențiile administrative”. De exclus cuvîntul „numai”.
2	Art. I, p.1.	Modificarea p. 37)	Utilizarea inadecvată a conjuncției „și”, ceea ce presupune o interpretare cumulativă a elementelor expuse în conținutul normei. O asemenea interpretare urmează, în măsura posibilului, de evitat.	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	De revăzut
3	Art. I, p.1.	Modificarea p. 38): „... întreprinderilor, organizațiilor și instituțiilor ...	Considerăm inadecvată și neîntemeiată utilizarea sintagmei „... întreprinderilor, organizațiilor și instituțiilor ...”. O asemenea formulă contravine și Capitolului II „Persoană juridică” din Codul civil (Legea nr. 1107/06.06.2002 Codul civil). În opinia noastră, termenii de „întreprinderi, organizații și instituții” – sînt, juridic, identici și nesemnificativi, pentru limbajul normativ.	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	De revăzut.
4	Art. I, p.1.	Modificarea p. 40): „... conducerii organului ... ... într-o formă inofensivă pentru interesele legitime ale acestora.”	Textul „conducerii organului ...” – determină o neclaritate în raport cu care „conducere” este vorba. Textul, cu referință la o „formă” „inofensivă” – determină cel puțin următoarele întrebări: care sunt aceste forme? Ce caracterizează inofensivitatea unei forme? Cum putem admite (dacă vorbim normativ, abstract, - la capitolul drepturile poliției) că în calitate de drept este inclusă posibilitatea solicitării într-o formă inofensivă?	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	De precizat De exclus sau de precizat
5	Art.I., p.1.	Modificarea p. 41): „să le trimită spre expertiză și cercetare în laboratoarele de cercetări științifice și în alte instituții autorizate pentru aceasta”.	Art. 13 și p. 41) al acestuia enunță drepturile poliției. De aceea considerăm inadecvat precizarea alături de dreptul de a ridica și obligația de a expedia spre expertiză ... Mai mult, obiectul ridicat nu neapărat urmează să fie expertizat.	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	De exclus textul „să le trimită spre expertiză și cercetare în laboratoarele de cercetări științifice și în alte instituții autorizate pentru aceasta”.
6	Art. II	Articolul 28, alineatul întâi al Legii nr.806-XII din 12 decembrie 1991.	Obiecția privește însuși existența de fonduri speciale (conform art.28 din Legea nr.806-XII din 12.12.1991 „trupele de carabinieri se finanțează din contul mijloacelor speciale alocate de la bugetul de stat.”). În acest caz, conform interpretării	Coruptibilitate Atribuții extensive de reglementare Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative Lipsa / insuficiența mecanismelor de supraveghere și control (ierarhic, intern, public)	De revăzut conceptul fondurilor/bugetelor speciale.

			logico-gramaticale, și „mijloacele ministerelor, departamentelor, întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor ale căror obiective le păzesc în conformitate cu hotărârile și dispozițiile Guvernului” de asemenea trebuie să fie vărsate în bugetul de stat, de unde ar putea fi redirecționate (realocate) bugetului trupelor de carabinieri. De concept, existența fondurilor speciale este o inechitate în raport cu alte structuri de stat ce, <i>a priori</i> , nu pot efectua asemenea sau alte servicii contra plată, și/sau forma asemenea bugete speciale. Este afectat și bugetul public, veniturile la el nefiind repartizate în conformitate cu necesitățile și în temeiul art. 131 din Constituție. Existența unor asemenea fonduri speciale creează premise de abuz la gestionarea lor, chiar și-n prezența actelor normative ale Guvernului ce stabilesc procedura de gestionare a lor.		
7	Art. IV.	Modificarea art. 27 din Codul apelor al Republicii Moldova nr. 1532/1993: „La cererea de autorizare a folosinței speciale a apei se anexează, <i>după caz</i> următoarele:” „Pînă la depunerea cererii de autorizare, condițiile de folosință a apei se <i>coordonează după caz</i> , cu autoritatea administrației publice centrale pentru gestionarea fondului apelor, cu autoritățile pentru hidrogeologie, autoritățile pentru supraveghere sanitară de stat, autoritățile de protecție a rezervelor piscicole, <i>precum și cu alte organe interesate</i> ”. Cererea de autorizare a folosinței speciale a apei se examinează în termen de cel mult 10 zile lucrătoare. Autorizația pentru folosință specială a apei se eliberează gratis pentru un termen de 3 ani.	<p>Nu este clar în ce cazuri, care acte urmează a fi anexate la cererea de autorizare. Nu este clar cine trebuie să coordoneze cu autoritățile menționate (pînă la depunerea cererii de autorizare).</p> <p>Textul „se coordonează după caz,” –poate fi interpretat a trimițînd la autoritatea competentă pentru fiecare caz în parte; totuși, același text invocă și o impresie de abuz, determinată de neclaritatea autorității de coordonare. Obiecția similară privește textul „<i>precum și cu alte organe interesate</i>”</p> <p>O altă obiecție privește lipsa numerotării textului – astfel cum prevede Legea nr. 780/2001. În cazul aliniatului se aplică aceleași reguli de grupare a textului, ori se vede modalitatea de grupare în cadrul articolului. Textul ce prevede eliberarea gratuită a autorizației poate fi interpretat în sensul că autorizația se eliberează gratuit doar pentru primii 3 ani, - ceea ce nu corespunde intenției autorului proiectului, enunțate în Nota de fundamentare.</p>	Coruptibilitate Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	De redactat
8	Art. VI, p.2.	Modificarea de la articolul 22 alineatul (2) - Legea nr. 110-XIII din 18.05.1994 cu privire la arme: „...în strictă conformitate ...”.	Obiecția privește expresia „ <i>în strictă</i> ”. Prezența sau absența acesteia nu afectează conținutul normei juridice, de aceea termenul dat urmează a fi omis.	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	De redactat
9	Art. VII, p.3.	Text: „La articolul 3 alineatul (2), cuvîntul „legislație” se înlocuiește cu cuvintele „legi, actele normative ale Guvernului”.	În pofida faptului, că propunerile vin spre îmbunătățirea prevederilor din punct de vedere a transparenței și ridicării gradului de reglementare la nivel de lege și hotărîre de Guvern, vom menționa că prevederile respective permit Guvernului să reglementeze modul de posesiune, folosință și dispunere de bunurile întreprinderii. Totodată nu se propune excluderea prevederilor în vigoare ale articolului 3 alineatul (2) care	Coruptibilitate Norme de blanchetă Lipsa / insuficiența transparenței funcționării autorităților publice	Modul de posesiune, folosință și dispunere de bunurile întreprinderii trebuie să fie stabilit la nivel de lege.

			stabilesc, că modul de posesiune, folosință și dispunere de bunurile întreprinderii se stabilește ... și de statutul întreprinderii.		
10	Art. VIII	Art. VIII, referitor la completarea art.1 al Legii 173/1994 cu alin.(9): „Textele integrale ale documentelor normative în construcții, se publică în ediții oficiale speciale ale Monitorului Oficial al Republicii Moldova. Ordinele de aprobare a documentelor normative în construcții se publică în Monitorul Oficial în conformitate cu legea ”.	Statutul edițiilor speciale ale Monitorului Oficial (MO) nu este determinat în legislație, se abuzează de asemenea prevederi pentru a majora costurile, a tergiversa publicarea. MO nu este accesibil, este necesară publicarea variantei electronice depline a acestuia pe pagina web a editorului, cu acces liber și actualizat Ordinele Inspecției de stat în Construcții privind documentele normative în construcții trebuie să aibă accesibilitate largă.	Coruptibilitate Lacune de drept Lipsa / insuficiența accesului la informația despre actul subordonat legii	A se reglementa adecvat statutul edițiilor speciale ale MO. A se obliga editorul MO să publice varianta electronică a acestuia pe web, în regim deschis și actualizat (nu mai vechi de 7 zile). A se obliga Inspecția de construcții să plaseze ordinele pe pagina sa web.
11	Art. IX, p.1.	Textul „...la cazul respectiv”.	Obiectăm asupra practicii de substituire a unor expresii sau cuvinte utilizând formula „...la cazul respectiv”. O asemenea practică denotă subiectivitate, legată de determinarea cazului, fapt impropriu exigențelor de tehnică legislativă. Considerăm că textul de modificare trebuie să fie expus în mod tehnic ce denotă clar și echivoc ce anume și cum urmează a fi modificat.	Alte riscuri Subiectivitate la determinarea cazului, situație improprie exigențelor de tehnică legislativă	Textele “Departamentul Protecției Civile și Situațiilor Excepționale” și “Departamentul Protecției Civile și Situațiilor Excepționale” se vor înlocui cu textele “Departamentul Situații Excepționale al MAI” și “Departamentul Situații Excepționale al MAI”.
12	Art. IX, p. 2.	Textul: „f) sprijină crearea de unități economice specializate în lucrări și servicii pentru apărarea împotriva incendiilor, în fabricarea tehnicii de intervenție la incendiu și a utilajului tehnic pentru stingerea incendiilor”.	Obiecția privește obligația Guvernului de a sprijini unitățile economice, care considerăm că ar fi în contradicție cu art. 9, 46, 96, 126 și 127 din Constituție.	Coruptibilitate Atribuții excesive / contrare statutului Atribuții care admit derogări și interpretări abuzive Neconstituționalitatea prevederilor.	De exclus sau de expus prevederea dată ca un drept, dar nu o obligație a Guvernului.
13	Art. IX, p.3.	„Obligațiile șefilor și altor factori de decizie din unitățile economice”.	Obiecția privește utilizarea termenului „șefi”, cu atât mai mult că termenul de „factor de decizie” înglobează noțiunea de „șef”.	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	De exclus cuvântul „șefi” .
14	Art. IX, p.5.	Modificarea la art. 24 din Legea nr.267/09.11.94 privind apărarea împotriva incendiilor: Textul de la literele a), c), d), h) și i).	Reglementarea dreptului de a efectua controale “în orice oră de zi sau de noapte” – este o normă abuzivă și coruptibilă. Neclaritatea reglementării: prima propoziție permite control în timp de noapte, iar alta interzice. Nu sunt clare termenele “case”, “construcții”, “apartamente individuale”. Se aplică oare aceste termene și „oficiilor” agenților economici? Textul “specialiștilor din economia națională” este neclar.	Coruptibilitate Atribuții extensive de reglementare Atribuții excesive / contrare statutului Atribuții care admit derogări și interpretări abuzive Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	De redactat

			Deși susținem prevederile de la lit. h) și i), considerăm inadecvat plasată lit.i). Textul ei ar putea fi plasat în continuarea textului lit.h).		
15	Art. IX, p.6	La p.6: „b) mijloacelor permise pe bază de contract sau de la prestarea altor servicii ...” d) mijloacelor încasate pentru prestarea serviciilor cu caracter obligatoriu...; e) altor surse prevăzute conform legii....”	A se vedea obiecția de la Art. II: Obiecția privește însuși existența de fonduri speciale.	Coruptibilitate Atribuții excesive / contrare statutului Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative Lipsa / insuficiența mecanismelor de supraveghere și control (ierarhic, intern, public)	De revăzut conceptul fondurilor/bugetelor speciale.
16	Art.X, p.1.	„...la cazul respectiv”	Obiectăm asupra utilizării formulei „... la cazul respectiv”. A se vedea și obiecția de la Art.IX p. 1	Alte riscuri Exigențe de tehnică legislativă	De redactat.
17	Art.X, p.4.	Modificarea de la art. 21: textele lit.a), h) și i).	A se vedea obiecția de la Art. IX p. 5.	Coruptibilitate Atribuții extensive de reglementare Atribuții excesive / contrare statutului Atribuții care admit derogări și interpretări abuzive	De revăzut.
18	Art. XI.	Art.XI pct.10: Articolul 10: alin. (1) va avea următorul cuprins: „(1) Bonitarea și testarea animalelor de prăsilă se efectuează în conformitate cu documentele normativ-tehnologice în domeniu.”.	În lege și în modificările propuse nu se determină competența de aprobare a „documentelor normativ-tehnologice în domeniu”.	Coruptibilitate Norme de blanșetă Lacune de drept	A se determina expres competența aprobării „documentelor normativ-tehnologice în domeniu”.
19	Art.XIV, p.2	La articolul 6, alineatul (2): „(2) În scopul descoperirii infracțiunilor și constatării circumstanțelor și altor împrejurări ce au importanță pentru justa soluționare a cauzei ... Sechestrarea și ridicarea trimerilor poștale de la unitățile poștale se face numai în baza ordonanței procurorului, cu autorizația judecătorului sau instanței de judecată , în condițiile legii.”.	Prevederea în cauză urmează a fi revizuită. Scopul „descoperirii infracțiunilor și constatării circumstanțelor și altor împrejurări ce au importanță pentru justa soluționare a cauzei” nu privește obligația operatorilor de servicii de poștă. Accentul urmează a fi pus pe obligația acestora de a permite sechestrarea și/sau ridicarea trimerilor poștale în condițiile legii și cu autorizarea judecătorului, - astfel cum se specifică în propoziția a doua. Textul „autorizația judecătorului sau instanței de judecată” - termenul „judecătorul” și „instanță de judecată”, în <i>lato sensu</i> , identifică același subiect și nu considerăm binevenită o asemenea „cacofonie” juridică.	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	De redactat
20	Art.XIV p.6	Modificarea de la art. 24. - (1): „Principalele norme tehnice și de calitate pentru serviciile poștale din sfera Serviciului poștal universal se aprobă de Guvern. Scrisorile se distribuie	Obiecția privește expresia „ Principalele norme ...”. Nu este clar cine și cum va determina care norme sînt principale?	Coruptibilitate Lipsa responsabilității clare autorităților (funcționarilor) pentru încălcarea prevederilor din proiect Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	De redactat

		Într-un termen de cel mult 3 zile lucrătoare de la data recepționării lor sau de la data intrării lor în țară			
21	Art.XIV p.6	La art. 27. - Autoritățile administrației publice locale <i>acordă sprijin „Poștei Moldovei” prin asigurarea spațiilor necesare desfășurării serviciilor poștale rezervate.</i>	Prevederea dată este supusă riscului de neconstituționalitate în raport cu art. 109 din Constituția R. Moldova. Risc care ar putea fi depășit doar prin consultarea tuturor administrațiilor unităților administrativ-teritoriale, care să accepte povara financiară.	Coruptibilitate Atribuții excesive / contrare statutului drepturilor / obligații excesive	De revăzut. Redactarea formulei contestate astfel ca să ofere APL dreptul, dar nu să impună obligația de a asigura cu spații.
22	Art.XIV, p.6	La art. 33. - Operatorul de poștă <i>poate refuza recepționarea oricărei trimeri poștale dacă prin acceptarea ei în circuitul poștal se pune în pericol viața sau sănătatea unor persoane, ori se pot produce pagube materiale sau deteriorarea altor trimeri poștale.</i>	Este incertă situația în care operatorul de poștă poate refuza recepționarea. Temeiul „ <i>se pot produce pagube materiale sau deteriorarea altor trimeri poștale</i> ” - permite refuzul oricărei trimeri poștale. O obiecție de principiu este faptul că această prevedere din proiectul examinat - conține norme proprii contractului civil de prestare de servicii. În acest sens, chiar și caracterul imperativ al unui asemenea serviciu, cum este serviciul poștal, nu ar trebui să determine legislatorul să preia în lege stipulări de domeniul privat.	Coruptibilitate Atribuții extensive de reglementare Atribuții excesive / contrare statutului Atribuții care admit derogări și interpretări abuzive	De revăzut de principiu.
23	Art.XIV, p.6	La art. 36. - Reținerea, izolarea și sechestrul ... se efectuează ... <i>când aceste acțiuni sint necesare într-o societate democratică pentru combaterea sau reprimarea infracțiunii și proporțional acesteia.</i>	Textul „ <i>când aceste acțiuni sint necesare într-o societate democratică pentru combaterea sau reprimarea infracțiunii și proporțional acesteia</i> ” nu ține de domeniul Legii poștei, ci de domeniul Codului de procedură penală	Coruptibilitate Concurența normelor de drept	De exclus
24	Art.XIV, p.6	La Capitolul IV	Capitolul se numește „Eliberarea licențelor”, dar conținutul se referă atât la licențe cât și la autorizații.	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	De revăzut.
25	Art.XIV, p.6	Art. 434: „ <i>Constituie contravenții următoarele fapte: ... a)-h)</i> ”	Formularea contravine principiului codificării, acceptat de legislația în vigoare. Faptele pentru care poate surveni răspunderea juridică, alta decât civilă sînt conținute de Codul cu privire la contravențiile administrative (CCA) și Codul penal (CP). Un alt act nu ar trebui să prevadă asemenea aspecte. În lipsa unei prevederi materiale identice în CCA sau CP, prima nu va produce efecte juridice. Mai mult, se creează posibilitatea unui conflict de norme juridice ce determină confuzii de interpretare.	Coruptibilitate Concurența normelor de drept Lacune de drept Dezechilibru dintre încălcare și sancțiune	Revizuirea integrală a capitolului, inclusiv, prin excluderea normelor de dublare și a normelor concurente.
26	Art.XV, pct.5.	Art.XV, pct.5, privind art.5 al Legii nr.506/1995: „Articolul 5. Competența Inspectoratului Principal de Stat pentru Carantină Fitosanitară în	Sintagma: „ <i>în domeniul carantinei fitosanitare</i> ” contravine prevederilor art. 2 al Legii nr. 780/2001, în aspectul limbajului și expresiei juridice.	Coruptibilitate Concurența normelor de drept	De exclus sintagma „în domeniul carantinei fitosanitare”.

		<i>domeniul carantinei fitosanitare."</i>			
27	Art.XV, pct.8	Art.XV, pct.8, privind art.7/1 al Legii nr.506/1995: cuvântul „satisface” din alin.(2), (10), (11).	Cuvintele: „satisface” și „satisfăcute” sînt utilizate impropriu.	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Cuvintele „satisface” și „satisfăcute” se vor substitui prin cuvintele „întreține cerințele”, „corespunzător”, „satisfăcător” etc.
28	Art.XV, pct.9	Art.XV, pct.9, privind art.7/5 al Legii nr.506/1995 „(4) Pepinierele de carantină introductivă și orangeriile sînt organizate în instituțiile de cercetare științifică, în grădini botanice și alte instituții, iar parcelele experimentale de carantină pentru <i>încercarea soiurilor - în sistemul organelor de stat pentru încercarea soiurilor</i> ”.	Contravine prevederilor art. 2 al Legii nr. 780/2001, în aspectul limbajului și expresiei juridice	Coruptibilitate Concurența normelor de drept Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Cuvîntul „încercarea” se va substitui prin cuvîntul „experimentarea”.
29	Art.XVII, p.1	Art.25: „(1) Licențele generale se eliberează pentru următoarele genuri de activitate: b) prestarea serviciilor în domeniul informaticii care include următoarele servicii: - <i>servicii privind comerțul</i>	Genul de activitate „servicii privind comerțul electronic (e-commerce)” este însoțit de note de subsol - „***” care nu sînt descifrate. Observăm că, de fapt, este vorba de preluarea la nivel de lege a unor norme expuse în Regulamentul ANRTI din 30.04.2002 privind eliberarea licențelor în domeniul telecomunicațiilor și informaticii. Acest fapt este salutat, dar, Regulamentul ANRTI din 30.04.2002 descifrează notele de subsol - „***” menționînd că Eliberarea Condițiilor de licențe pentru „Servicii privind comerțul electronic (e-commerce)” se suspendă pînă la intrarea în vigoare a cadrului legal privind comerțul electronic. La 22 iulie 2004 a fost adoptată Legea nr.284 privind comerțul electronic, conform art. 9 alin. (2) al căreia, dreptul de a efectua comerțul electronic apare din momentul înregistrării de stat a persoanei juridice sau a întreprinzătorului individual, cu excepția cazurilor prevăzute de legislația privind licențierea unor genuri de activitate. În cazul în care pentru vînzarea bunurilor, executarea lucrărilor, prestarea serviciilor este necesară licență sau autorizație, comerțul electronic poate fi efectuat din momentul obținerii licenței sau autorizației pentru practicarea genului de activitate respectiv. Astfel, sîntem în prezența unor norme contradictorii, lacună amplificată prin existența unor note de subsol neclare - „***”.	Coruptibilitate Concurența normelor de drept Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Propunem excluderea notelor de subsol – “***” Avînd în vedere Legea nr. 284 privind comerțul electronic din 22 iulie 2004 – considerăm că acest gen de activitate trebuie să fie licențiat, perioada de tranziție fiind depășită.
30	Art.XIX, p.3	Modificarea la art.7, alin.(6) și (7): „ <i>Comisia de atestare are dreptul să sisteze valabilitatea sau să anuleze certificatele de atestare tehnico-profesională a specialiștilor...</i> ”	Proiectul legii și nici Legea de bază nu prevede dreptul persoanei căreia i s-a sistat valabilitatea certificatului de atestare să conteste această sistare.	Coruptibilitate Lacune de drept Lipsa / insuficiența mecanismelor de contestare a deciziilor și acțiunilor autorităților public	De introdus procedura de contestare
31	Art.XIX, p.6	La articolul 15: „(3) Pentru obținerea	Considerăm condiția dispunerii de „baze de producție corespunzătoare” -	Coruptibilitate Atribuții excesive / contrare statutului	De exclus textul „de baza de producție

		licenței, agenții economici trebuie să dispună de <i>baza de producție corespunzătoare</i> genului de activitate ..."	o exigență abuzivă și exagerată, deoarece limitează apariția antreprenorilor pe piața de construcții.	Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	corespunzătoare genului de activitate și"
32	Art.XXII.	Anexa la Legea nr. 915-XIII din 11 iulie 1996 privind protecția soiurilor de plante: „Costul lucrării în dolari SUA”.	Sintagma: „în dolari SUA” este utilizată impropriu.	Coruptibilitate Concurența normelor de drept	A se expune costul în lei moldovenești sau cu precizarea „echivalentul în lei MD la cursul stabilit de BNM”
33	A.XXIII, p.5, 6, 10-16, 22-30	Textele respective stabilesc anumite atribuții pentru Guvern	Prevederile respective, în mare parte, au menirea de a ridica nivelul reglementărilor referitor la stabilirea formelor, modelelor diferitor cereri, formulare, declarații, registre și a modului de completare a lor de la nivel de act al Inspectoratului Fiscal Principal de Stat de pe lângă Ministerul Finanțelor la nivel de hotărâre de Guvern. Astfel de prevederi pot contribui la apariția unor situații de coruptibilitate în măsura minimal posibilă pentru astfel de nivel de reglementare, deoarece Guvernul va aproba doar modelul și forma diferitor documente de natură fiscală, iar conținutul acestor documente este stabilit în Codul fiscal.	Coruptibilitate Norme de blanșetă	Pentru moment riscul coruptibilității este minimal. Totuși, în perspectivă, ar fi binevenit de a ridica la nivel de lege, în formă de anexe, toate formele și modele de documente fiscale, cât și procedura (modul) de completare a lor.
34	A.XXIV, p.3	La articolul 5: „Toate persoanele fizice și juridice care efectuează activități în domeniul aviației civile ...”	Termenul „toate” este impropriu limbajului normativ, prezența sau absența nu afectează conținutul normei juridice.	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	De exclus
35	A.XXVII, p.3	La art. 131: „d) să aibă acces la instalațiile electrice și termice ale persoanelor fizice și juridice, <i>indiferent de apartenența lor departamentală și tipurile de proprietate</i> , doar în cazurile expres prevăzute de lege;”	Nu este clară noțiunea „ <i>apartenența lor departamentală și tipurile de proprietate</i> ”. Considerăm că apartenența departamentală nu este altceva decât proprietatea autorității administrației publice centrale de specialitate. Astfel, expresia „apartenența lor departamentală și tipurile de proprietate” - creează o cacofonie juridică.	Coruptibilitate Concurența normelor de drept Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	De redactat. Propunem excluderea textului „apartenența lor departamentală și”
36	A.XXVIII	2. La articolul 47 alineatul (1), cuvintele „ <i>în conformitate cu legislația în vigoare</i> ” se exclud.	Principiul codificării, acceptat de legislația în vigoare, se bazează pe reglementarea în anumite acte a faptelor pentru care survine răspunderea juridică. A se vedea obiecția de la Art.XIV, p.6.	Coruptibilitate Concurența normelor de drept Lacune de drept Dezechilibru dintre încălcare și sancțiune	Excluderea art. 47 din Legea cadastrului bunurilor imobile nr. 1543-XIII din 25 februarie 1998.
37	A.XXIX, p.4	Modificarea la art. 8: „(1) Plata pentru emisiile de poluanți în aerul atmosferic de la autovehiculele neînmatriculate în Republica Moldova se percepe de la <i>proprietarii acestora...</i> ”.	Utilizarea termenului plural „ <i>proprietarii</i> ” autovehiculelor. Esența plății în cauză este perceperea acestuia de la conducătorul autovehiculului care trece frontiera țării, însă conducătorul auto nu neapărat este și proprietarul autovehiculului. Utilizarea termenului poate determina interpretări eronate.	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive Utilizarea termenilor diferiți cu referință la același fenomen / aceluiași termen pentru fenomene diferite	De substituit cuvântul „proprietari” prin cuvântul „conducător”.
38	Art.XXX	Art.XXX. Art.10 alin.	Nu este stabilit modul de confirmare	Coruptibilitate	Stabilirea expresă a

		(2) din Legea nr.1585/1998, lit.e) „să comunice <i>în scris</i> asigurătorului (prin intermediul faxului, poștei electronice sau în persoană)...” Similară este situația și la Art.LIX.	a recepționării comunicării prin fax, sau poștă electronică.	Lacune de drept	modului de confirmare a recepționării comunicării.
39	A.XXXI, p.6	Modificarea art.10 alin.(1) și (2): „(1) Fondarea autogărilor (stațiilor auto), care pot fi <i>atît proprietate publică a statului, cît și proprietate privată</i> , se efectuează în modul stabilit de lege și este supusă autorizării...”	Autogările pot fi publice și private, cînd se menționează proprietatea publică - nu este clar însă dacă e vorba de proprietate publică de stat sau de proprietatea Administrației publice locale. Dacă admitem că autogările, pe lîngă proprietatea privată, pot fi de proprietate publică de stat și a APL, atunci de ce doar obligația de construcție, întreținere și reparație revine, conform alin. (2) doar „autorităților administrației publice locale și surselor private”.	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	De revăzut.
40	A.XXXI, p.16	La articolul 54 alineatul (1), cifra „6” se înlocuiește cu cifra „3”.	Art. 54 alin. (1) nu conține cifra „6”, care urmează a fi modificată. Probabil este o eroare tehnică avîndu-se în vedere art.54 alin. (2). În asemenea caz, ar fi valabilă următoarea obiecție: Legea nr.780/2001 stabilește regulile generale ce privesc aplicarea unui act în timp, menționînd, la art. 47 alin. (1) lit. d) că actul legislativ încetează dacă acesta s-a consumat. Art. 54 alin. (2) conține prevederi tranzitorii care au expirat la 6 luni după publicarea legii de bază.	Alte riscuri Nerespectarea exigențelor de tehnică legislativă privind aplicabilitatea în timp a actului normativ.	Scopul urmărit de proiectul expertizat poate fi realizat prin completarea A.LXXXIV din proiect. De exclus și/sau de plasat prevederea respectivă la art.LXXXIV din proiectul expertizat.
41	A.XXXII, p.9	Modificarea la art.15, se introduce un nou alineat, (4), cu următorul cuprins: „(4) <i>Licențele eliberate de către Agenție sînt valabile pe întreg teritoriul Republicii Moldova. Licențele obținute în Republica Moldova sînt valabile și peste hotarele ei, în corespundere cu acordurile internaționale la care Republica Moldova este parte.</i> ”	Noul alineat (4) are un conținut confuz. Prima propoziție enunță că licențele se eliberează de Agenție. Cea de a doua vorbește de licențe obținute în Republica Moldova ...	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Propunem următoarea redacție a alin. (4): „(4) Licențele eliberate de către Agenție sînt valabile pe întreg teritoriul Republicii Moldova, iar în corespundere cu acordurile internaționale la care Republica Moldova este parte, și peste hotarele țării.”
42	A.XXXII, p.10	Modificarea la art 151: „(1) Temeiurile pentru reperfectarea licenței sînt ... și <i>modificarea altor date ce se conțin în licență</i> ” „(3) Agenția, în termen de 10 zile lucrătoare de la data depunerii cererii de reperfectare a licenței, adoptă decizia privind reperfectarea licenței. Licența reperfectată se eliberează pe același formular sau, după caz, pe un formular nou,	Atenționăm asupra conjuncției „și”, ceea ce invocă imperativ prezența atît a schimbării denumirii cît și a altor date, pe cînd intenția autorilor privește cel puțin una din aceste modificări. Constatăm neclaritatea enunțului: este vorba de neîndeplinirea de către titularul licenței a acțiunilor pentru reperfectarea licenței în termen de 10 zile sau despre neonorarea de către Agenție a obligațiilor și nerespectarea termenului de 10 zile pentru reperfectare?. Titularul licenței are la dispoziție doar 10 zile pentru a cere reperfectarea licenței, iar Agenția de asemenea are la dispoziție (conform alin.(3)) - strict 10 zile pentru reperfectare, iar conținutul alin. (7) implică obligația titularului de	Coruptibilitate Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative Stabilirea unor termene nejustificate Cerințe excesive pentru exercitarea drepturilor / obligații excesive Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	La art. 151 alin. (1), conjuncția „și” de substituit cu „sau”. De redactat alineatele (3) și (7) din art.15/1.

		ținându-se cont de modificările indicate în cerere.".	a se adresa în aceeași zi în care a intervenit unul din temeiurile de la alin. (1).		
		„(7) Licența care nu a fost reperfectată în termenul stabilit nu este valabilă..”			
43	A.XXXII, p.22	La articolul 38, alineatul (2) cuvintele „de pînă la 1 iulie 2007” se înlocuiesc cu cuvintele „de pînă la anul 2015.”.	Art.38 alin.(2) din Legea nr.137/1998 prevede în dispoziții finale că „Liberalizarea pieței energiei electrice se va efectua treptat, pe etape stabilite de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică, după coordonarea cu Guvernul, în perioada de pînă la 1 iulie 2007”. Astfel, la momentul expertizării proiectului de lege în cauză, constatăm că norma art. 38 alin. (2) s-a consumat și nu mai produce efecte juridice. Legea nr.780/2001 stabilește regulile generale ce privește aplicarea unui act în timp, menționînd, la art. 47 alin.(1) lit.d), că actul legislativ își pierde valabilitatea dacă s-a consumat.	Alte riscuri Nerespectarea exigențelor de tehnică legislativă privind aplicabilitatea în timp a actului normativ	De exclus și/sau de plasat prevederea respectivă la art.LXXXIV din proiectul expertizat.
44	Art. XXXIII, p.9	Modificarea la art 151:	Sînt valabile obiecțiile de la Art.XXXII, p.10	Coruptibilitate Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative Stabilirea unor termene nejustificate Cerințe excesive pentru exercitarea drepturilor / obligații excesive Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	La art. 151 alin. (1), conjuncția „și” de substituit cu „sau”. De redactat alin.(3), (7).
45	Art. XXXIV, art. 16	„b) testarea și aprecierea reproducătorului, conform instrucțiunilor în vigoare;”	Se utilizează sintagma „ <i>instrucțiunilor în vigoare</i> ”, care nu este pe deplin clară.	Coruptibilitate Norme de trimitere	De exclus sintagma „instrucțiunilor în vigoare” sau de indicat actul normativ concret (Codul civil; Legile nr.1543/1998; 449/2001)
46	Art. XXXVII.	Art. XXXVII.	Sînt multe norme gen: <i>alte acte legislative; instrucțiuni în vigoare, standarde în vigoare etc.</i>	Coruptibilitate Norme de trimitere	De evitat.
47	Art. XL, p. 1-4, 6, 8, 11, 12, 13, 14	Textul acestor puncte stabilesc unele atribuții Guvernului.	Prevederile respective, în mare parte, au menirea de a ridica nivelul reglementărilor. Se propune, practic la fiecare punct de modificare, de a înlocui termenii generali, cum ar fi „legislație” și „alte acte normative” cu cuvintele „ <i>legi, acte normative ale Guvernului</i> ”, astfel ca reglementarea să fie efectuată de acte normative nu mai jos de nivelul hotărîrilor de Guvern. Gradul de transparență a reglementărilor va fi mai ridicat, dar, în urma analizei Legii reglementării de stat a activității comerciale externe nr.1031 din 8.06. 2000, putem face concluzia, că după modificări, Guvernul va avea atribuții considerabile de reglementare a activității comerciale externe. Astfel de prevederi pot contribui la apariția unor situații de coruptibilitate, deoarece procedura de elaborare, examinare și aprobare a hotărîrilor de guvern este mai puțin transparentă.	Coruptibilitate Norme de blanșetă	A se exclude din propunerile de modificare de la punctele 1-4, 6, 8, 11, 12, 13 și 14 ale art. XL cuvintele „acte normative ale Guvernului”, „de Guvern”. În punctele menționate de prevăzut doar cuvintele „lege”, „legi”, după caz.

48	Art.XLII	Articolul 10 alin. (1), <i>prima propoziție</i> va avea următorul cuprins: ...	Nu este clar, despre care <i>primă propoziție</i> este vorba.	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	De redactat, de expus în redacție nouă.
49	Art.XLIII p.10	Art.13: alin.(2) lit.b), alin.(3) lit.b): „ <i>deținerea în proprietate a încăperilor...</i> ; copia actului de proprietate asupra depozitelor specializate ...”	Considerăm neîntemeiată și abuzivă obligația <i>deținerii în proprietate</i> . Dreptul de proprietate este discreționar, și nu trebui prepus drept exigență de licențiere. Codul civil reglementează un șir de alte mecanisme juridice ce permit posesia și dispunerea de bunuri fără a fi și proprietar al acesteia și adesea, aceste mecanisme permit o eficientizare a dispunerii mijloacelor financiare. Este criticabilă și exigența ca încăperile pentru depozite să fie „ <i>îngrădite</i> ”.	Coruptibilitate Cerințe excesive pentru exercitarea drepturilor / obligații excesive	De revăzut
50	Art. XLV, p. 13, 17, 18	Textele stabilesc unele atribuții ale Serviciului Vamal.	Punctul 13 prevede, că Serviciul Vamal poate retrage atestatul de calificare al specialistului care: b) încalcă în repetate rânduri cerințele <i>legislației vamale</i> . Termenul „legislația vamală” include și actele Serviciului Vamal. În punctele 17, 18 se lasă pe seama Serviciului Vamal atribuții de reglementare, prevederi ce pot contribui la apariția situațiilor de coruptibilitate, deoarece, nu sînt transparente și creează incertitudine.	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Redacția pct.13: Serviciul Vamal poate retrage atestatul de calificare al specialistului care: b) încalcă în repetate rânduri cerințele stabilite în legi. La punctele 17 și 18 reglementarea domeniilor trebuie ridicată la nivel de „lege”.
51	Art.XLV, pct.19, 24, 25.	Textele de la pct.19, 24-25.	Pct.19 trebuie modificat, reieșind din spiritul propunerilor de modificare ale proiectului, trebuie de exclus din Codul vamal doar cuvintele „ <i>și alte acte normative</i> ”. Punctul 24, în opinia noastră, este necesar de reformulat - de a înlocui cuvintele „în condițiile legii” cu cuvintele „se reglementează de lege”. La punctul 25 este necesar de a reformula modificarea propusă la articolul 303, alineatul (2) din Codul vamal - de a înlocui cuvintele „sînt stabilite prin lege” cu cuvintele „este stabilită prin lege”.	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	A se modifica corespunzător
52	Art. XLVII p. 3	Referitor la art.8 alin.(4): “(4) Reluarea activității se efectuează în temeiul hotărîrii instanței de judecată care a emis hotărîrea de sistare a lucrărilor sau a hotărîrii instanței ierarhic superioare, în conformitate cu legea.”	Nu este clară procedura de examinare a cauzei pentru reluarea activității. Legea contenciosului administrativ nu prevede o asemenea procedură/temei. Considerăm că reluarea activității urmează se face prin decizia Inspecției muncii, iar refuzul de reluare va fi pasibil de contestare în contencios.	Coruptibilitate Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative Lipsa / insuficiența mecanismelor de contestare a deciziilor și acțiunilor autorităților public	De revăzut
53	Art. XLIX, p.4	Referitor art.19, textul celor două alineate noi (2/1) și (2/2).	Conform prevederilor art.16 din Legea nr. 235-XVI din 20 iulie 2006 cu privire la principiile de bază de	Coruptibilitate Atribuții care admit derogări și interpretări abuzive	Alin. 2/2 se va completa în final cu textul: „conform

			reglementare a activității de întreprinzător, este important ca Camera de licențiere, împreună cu alte autorități competente, să efectueze controale comune, să aprobe regulamente interdepartamentale care să reglementeze condițiile de efectuare a controalelor comune, periodicitatea acestor controale. Regulamentele interdepartamentale ar putea fi adoptate și la nivel de Guvern, dar neapărat să fie publicate în Monitorul Oficial.	Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative Lipsa / insuficiența transparenței funcționării autorităților publice Lipsa / insuficiența mecanismelor de supraveghere și control (ierarhic, intern, public)	procedurii prevăzute de Guvern”.
54	Art. L, p.7	Referitor la art. 14 alin.(1): „în cazul intervenirii unor împrejurări importante”	Aceste cuvinte determină diferite interpretări, deoarece legea nu stabilește care sînt împrejurările importante. Totodată, menționăm, propunerile la articolul 14 stabilesc, că <i>licența poate fi modificată atît din inițiativa titularului, cit și din inițiativa Agenției, cu acordul ambelor părți</i> . Deci, formal, cuvintele <i>în cazul intervenirii unor împrejurări importante</i> nu prezintă nici o valoare din punct de vedere a reglementării.	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	A exclude cuvintele „, în cazul intervenirii unor împrejurări importante”.
55	Art. L, p.7	Referitor la art. 14 alin.(6): „Decizia privind suspendarea licenței se adoptă de Agenție în termen de 3 zile lucrătoare de la data intrării în vigoare a hotărîrii instanței judecătorești, fiind adusă la cunoștința titularului de licență, de asemenea, în termen de 3 zile lucrătoare de la data emiterii. În decizia Agenției se indică termenul concret de suspendare, care nu poate depăși 6 luni.	Astfel de prevederi stabilesc Agenția mai sus ca instanța de judecată, ceea ce nu poate fi acceptat, deoarece, conform Constituției este obligatorie respectarea sentințelor și a altor hotărîri definitive ale instanțelor judecătorești (art. 120). Hotărîrea definitivă a instanței de judecată este obligatorie și nu poate fi dublată (întărită) cu o decizie a Agenției. Și termenul de suspendare a licenței nu poate fi altul decît cel indicat în hotărîrea instanței de judecată.	Coruptibilitate Concurența normelor de drept Atribuții paralele	Termenul de suspendare trebuie să fie indicat în hotărîrea instanței de judecată. A reformula prevederile referitor la decizia Agenției: decizie de executare a hotărîrii instanței de judecată privind retragerea licenței.
56	Art. L, p.8	Referitor la art. 141, alin.(3) și (5).	Obiecția de mai sus este valabilă și pentru aceste prevederi. Agenția este plasată mai presus de instanța de judecată, ceea ce nu poate fi acceptat.	Coruptibilitate Concurența normelor de drept Atribuții paralele	A exclude alin. (3). La alin.(5) cuvintele „deciziei Agenției” de înlocuit prin cuvintele „hotărîrii definitive a instanței de judecată”.
57	Art.L, p.10	Referitor la art. 16 alin.(2)	În propoziția a doua a alin.(2) se menționează o <i>autorizație</i> , care trebuie să se regăsească și în prima propoziție.	Coruptibilitate Concurența normelor de drept Atribuții paralele	A exclude alin. (3). La alin.(5) cuvintele „deciziei Agenției” de înlocuit prin cuvintele „hotărîrii definitive a instanței de judecată”
58	Art.L, p.10	Referitor la art. 16 alin.(2).	În propoziția a doua a alin.(2) se menționează o <i>autorizație</i> , care trebuie să se regăsească și în prima propoziție.	Coruptibilitate Utilizarea termenilor diferiți cu referință la același fenomen / aceluiași termen pentru fenomene diferite	A se înlocui cuvîntul „acordul” cu cuvîntul „autorizație”.
59	Art.LI, p.3	Referitor la modificările art.5. alin.(1), (2) și (3).	Utilizarea sintagmelor: „ <i>legilor în vigoare</i> ”; „ <i>legile în vigoare</i> ”;	Coruptibilitate Norme de trimitere	De exclus sintagmele „legilor în vigoare”, „legile în vigoare” sau de indicat actul normativ concret (de ex. C. Civil; Legile nr. 1543/1998; nr. 449/2001).

60	Art.LVI, p.1, 2	Referitor la modificarea Codului civil art.66 și 67: „Persoana juridică poate publica avizul în „Monitorul Oficial al Republicii Moldova” prin intermediul organului înregistrării de stat.”	Nu este clară procedura de publicare. Organul de înregistrare poate tărgăna publicarea, poate solicita plăți suplimentare.	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	A se stabili clar procedura.
61	Art.LVI, p.10 – 13	Cuvintele „se autentică notarial” se înlocuiesc cu cuvintele „se autentică în modul stabilit de lege”.	Formula selectată de autor „se autentică în modul stabilit de lege” este vagă, iar norma de blanșetă nu asigură previzibilitatea legii și nu face clară ideea „delegării” competenței de autentificare registratorului (fapt ce urmează a fi stipulat prin modificarea de la Art.LVIII din proiect).	Coruptibilitate Norme de blanșetă Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Propunem substituirea textului „se autentică notarial” cu textul „se autentică notarial sau de către registrator, în modul stabilit de lege”.
62	Art.LIX	Referitor la art.27 din Legea nr.1593/2002: „Administrația unităților, indiferent de tipul de proprietate și forma de organizare juridică, va comunica în scris (prin intermediul faxului, poștei electronice sau în persoană) agențiilor teritoriale...”.	Nu este stabilit modul de confirmare a recepționării comunicării prin fax, sau poștă electronică.	Coruptibilitate Lacune de drept	Stabilirea expresă a modului de confirmare a recepționării comunicării.
63	Art.LX,	Referitor la art.22, alin.(3): „Coordonarea activității de protecție a consumatorilor se efectuează de Consiliul coordonator în domeniul protecției consumatorilor. Regulamentul Consiliului se aprobă prin hotărâre de Guvern.”.	Consiliul coordonator va fi un organ nou, cu atribuții speciale, care necesită reglementare în lege.	Coruptibilitate Norme de blanșetă	A se reglementa în lege modul de formare, statutul și principalele atribuții ale Consiliului.
64	Art. LXII, p.1	Referitor la art.111, completat cu un nou alineat (6).	Sugerăm să se revadă locul aliniatului respectiv. Interpretarea logico-gramaticală a art.111 denotă că aliniatul propus a fi (6), după conținut, urmează să fie plasat imediat după alin. (1).	Coruptibilitate Conformarea exigentelor de tehnică legislativă.	Alin. (6) să fie numerotat drept alin. (11).
65	Art. LXIII, p. 4	Referitor la art.21: „la alineatul (2), cuvântul „minime” se exclude;”.	Sugerăm excluderea din alin. (2) și a cuvântului „obligatorii”, dat fiind că limbajul normativ presupune caracterul obligatoriu/imperativ al termenului „cerință”	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	p. 4 de expus astfel: „Articolul 21: la alineatul (2), cuvântul „minime obligatorii” se exclude;”
66	Art. LXIV p.1	Noțiunea "activitate particulară de pază" va avea următorul cuprins... „activitate de pază internă - gen de activitate desfășurată în cadrul unei societăți, întreprinderi sau organizații nestatale, care nu este supusă licențierii;”	Nu este clară necesitatea substituirii, în timp ce Legea nr.283/2003 se numește exact astfel. Se confundă activitatea particulară de pază cu paza internă (noțiune expusă în detalii la articolul 271 ce urmează a completa Legea nr.283-XV). Referitor la textul „în cadrul unei societăți, întreprinderi sau organizații nestatale” menționăm că termenii „societăți”, „întreprinderi”, „organizații” - sînt sinonime juridice, iar cacofonia juridică ar putea determina interpretări eronate. Termenul „nestatale” este folosit impropriu.	Coruptibilitate Atribuții extensive de reglementare Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive Utilizarea termenilor diferiți cu referință la același fenomen / același termen pentru fenomene diferite	De revăzut.

67	Art. LXIV, p.1	<i>grupă mobilă</i> - grup format din 2 sau 3 angajați ai organizațiilor particulare...;	Determinarea numărului de membri nu este argumentată. Nu este clară obligația dotării cu automobil pentru existența/definirea grupei mobile. Definiția trebuie să se axeze pe scop, nu pe număr de angajați sau pe înzestrarea tehnică.	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	De revăzut.
68	Art. LXIV, p.1	<i>grupă mobilă</i> - grup format din 2 sau 3 angajați ai organizațiilor particulare...;	Determinarea numărului de membri nu este argumentată. Nu este clară obligația dotării cu automobil pentru existența/definirea grupei mobile. Definiția trebuie să se axeze pe scop, nu pe număr de angajați sau pe înzestrarea tehnică.	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	De revăzut
69	Art. LXIV p.4	Articolul 20 alin.(1):„la litera b), cuvintele „consumă stupefiante” se înlocuiesc cu cuvintele „se află la evidență la medicul narcolog sau psihiatru”.	Obiecția privește atât propunerea de modificare cât și întreg textul. Considerăm prevederile din litera b) ilegale, deoarece contravin art. 21 din Constituție, iar caracterul vag al prevederii „este <i>cunoscută</i> ” determină posibilitate de abuz și risc de coruptibilitate. Propunerea de modificarea de la litera b) încearcă să soluționeze doar parțial incertitudinea textului dat.	Coruptibilitate Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	De revăzut, a modifica întreg conținutul lit.b) din art.20.
70	Art. LXIV, p.10	„Capitolul III/1. Articolul 273. Se interzice încadrarea persoanei în activitatea subdiviziunilor de pază internă dacă aceasta: b) este <i>cunoscută</i> ca persoană care încalcă sistematic ordinea publică.	Considerăm prevederile din litera b) ilegale, deoarece contravin art. 21 din Constituție, caracterul vag al prevederii „este <i>cunoscută</i> ” determină posibilitate de abuz și risc de coruptibilitate.	Coruptibilitate Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	De revăzut.
71	Art. LXIV, p.10	„(1/1) Controalele la compartimentul încălcării prevederilor legislației în vigoare sînt efectuate <i>inopinat</i> ...” (1/2) Pe perioada efectuării controlului, titularul de licență și subdiviziunea de pază internă prezintă informația solicitată și documentele necesare, <i>asigurînd totodată condițiile necesare</i> pentru efectuarea controlului.	De ce anume inopinat. Controalele trebuie să fie făcute și planificate. Doar o combinație dintre caracterul inopinat și planificat permit atingerea de rezultate. Nu este clară formularea „ <i>asigurînd totodată condițiile necesare</i> ”?	Coruptibilitate Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Textul „sînt efectuate inopinat” se substituie „sînt efectuate inopinat și planificat”
72	Art. LXVI, p.2	Text: „c) întocmește lista serviciilor și tarifelor pentru determinarea titlului articolelor din metale prețioase, pentru expertizarea metalelor prețioase și diagnosticarea pietrelor prețioase și o <i>înaintează Guvernului spre aprobare</i> ;	În urma acestor modificări, Guvernul va păstra atribuțiile de reglementare a domeniului respectiv. Astfel de prevederi pot contribui la apariția unor situații de coruptibilitate, deoarece procedura de elaborare, examinare și aprobare a hotărîrilor de Guvern este mai puțin transparentă și, respectiv, în afara controlului societății.	Coruptibilitate Norme de blanchetă Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative	Este necesar de a stabili că astfel de liste și tarife vor fi aprobate la nivel de lege.
73	Art. LXVII, p.2,	La art.3 alin. (1), cuvîntul „normative” se înlocuiește cu cuvintele „și acte normative ale	În urma acestor modificări, textul nu va avea nici o valoare de reglementare, doar de informare. Totodată, astfel de prevederi pot fi interpretate ca prevederi legale care	Coruptibilitate Norme de trimitere	Este necesar de a reformula propunerea, : Comerțul electronic este reglementat

		Guvernului".	<p>permit Guvernului reglementarea în domeniul respectiv.</p> <p>Procedura de elaborare, examinare și aprobare a hotărârilor de guvern este mai puțin transparentă și, respectiv, în afara controlului societăți</p>		de..., precum și de alte acte legislative ce reglementează raporturile aferente comerțului și activității de întreprinzător."
74	Art. LXVII, p.14,	Referitor la art.23: „alineatul (2) se completează, în final, cu următoarea propoziție: „Lista exhaustivă a documentelor și informației ce trebuie prezentate se aprobă de Guvern”.	Atribuțiile pot fi considerate ca implicare în activitatea respectivă. Totodată, din sensul prevederilor primei propoziții ale alineatului respectiv reiese, că lista exhaustivă a documentelor și informației ce trebuie prezentate trebuie să fie stabilite prin lege.	Coruptibilitate Norme de trimitere	Este necesar de a exclude propunerile de modificare ale alineatului (2).
75	Art. LXIX. p. 1.	La articolul 2 alineatul 10, noțiunea „proiecția filmului" se exclude.	Exigența de tehnică legislativă nu admit o asemenea formulă de modificare. Modificarea trebuie să aibă un caracter tehnic, de aceea, noțiunea ce urmează a fi exclusă - trebuie expusă în mod integral.	Coruptibilitate Nerespectarea exigențelor de tehnică legislativă	p. 1. urmează a fi expus astfel: 1. La articolul 2 alineatul 10, textul „proiecția filmului – demonstrarea filmului, efectuată în sălile de cinema și video specializate, la televiziunea prin eter, prin cablu sau prin satelit ori prin alte mijloace tehnice;" – se exclude.
76	Art. LXIX, p. 4.	La articolul 5 alineatul (3), litera c) se exclude.	Exigența de tehnică legislativă nu admite o asemenea formulă de modificare. Modificarea trebuie să enunțe întreaga cale spre textul de referință. Textul obiectat nu face referință însă la p. 2) din care face parte lit.c) și care se conține în alin. (3).	Alte riscuri Nerespectarea exigențelor de tehnică legislativă	p. 4 se expune astfel: La articolul 5 alineatul (3), punctul 2) litera c) se exclude.
77	Art. LXIX p. 11	11. La articolul 14, alineatul (2) se completează cu două noi litere, g) și h), cu următorul cuprins: „g) 3 la sută - onorariul pictorului scenograf; h) 3 la sută - onorariul operatorului."	Obiecția privește întreg articol 14, cit și literele noi ce urmează să-l completeze. Art. 14 din Legea de bază reglementează bugetul filmului finanțat de stat și limitele onorariilor. Considerăm că asemenea reglementări reprezintă nu altceva decât relații contractuale și acestea sînt guvernate de Codul civil și de legea bugetului de stat.	Coruptibilitate Concurența normelor de drept	De revăzut.
78	Art. LXIX p. 14	14. Capitolul VII „Dispoziții finale și tranzitorii" se completează cu un nou articol, 20, cu următorul cuprins:	Atenționăm că Capitolul VII „Dispoziții finale și tranzitorii" conține prevederi care s-au consumat și nu mai produc efecte juridice, contravin regulilor generale care privesc aplicarea unui act în timp (Legea nr.780/2001). Concomitent, scopul urmărit de autorul proiectului de lege expertizat poate fi realizat prin completarea Art.LXXXIV din proiectul expertizat.	Alte riscuri Nerespectarea exigențelor de tehnică legislativă	De exclus și/sau de plasat prevederea art. 20 la art.LXXXIV din proiectul expertizat.
79	Art. LXXV, p. 24	24. La articolul 37, alineatul (3) se exclude.	Art. 37 (Capitolul IX „Dispoziții finale și tranzitorii" conține prevederi care s-au consumat și nu mai produc efecte juridice.	Coruptibilitate Nerespectarea exigențelor de tehnică legislativă privind aplicabilitatea în timp a actului normativ	De exclus.
80	Art. LXXVI, p.1	Articolul 3: noțiunea "autorizație" se exclude;	Exigența de tehnică legislativă nu admite o asemenea formulă de modificare. Modificarea trebuie să aibă un caracter tehnic, de aceea, noțiunea ce urmează a fi exclusă -	Coruptibilitate Nerespectarea exigențelor de tehnică legislativă	P. 1. urmează a fi expus astfel: textul „autorizație – act emis de autoritatea centrală abilitată cu

		trebuie expusă în mod integral.		gestiunea resurselor naturale și cu protecția mediului care atestă faptul că unei persoane fizice sau juridice i s-a atribuit dreptul la pescuit industrial/comercial în obiectivele acvatice naturale;" – se exclude.
--	--	---------------------------------	--	--

Concluzii

1. Adoptarea proiectului este oportună, noile reglementări pot avea un impact considerabil pentru îmbunătățirea mediului de afaceri și a climatului investițional, precum și în sfera prevenirii și a combaterii corupției.
2. Este salutară și merită evidențiată apartenența activității autorilor proiectului, materializată prin:
  - a) reducerea considerabilă a ponderii normelor de trimitere și blanchetă, asigurarea caracterului adecvat al acestor norme (trimiteri la "lege", hotărâri de Guvern, acte normative concretizate);
  - b) includerea unor reglementări speciale referitoare la transparența și accesul la informație (publicare obligatorie în Monitorul Oficial, publicare pe web, comunicare electronică etc.);
  - c) reglementarea adecvată a aspectelor vizînd răspunderea și responsabilitatea autorităților și celorlalți subiecți ai relațiilor aflate sub imperiul legilor modificate (excluderea dublărilor și confuziilor tipurilor de răspundere, stabilirea temeiurilor exhaustive pentru survenirea răspunderii);
  - d) introducerea (modificarea, completarea) noțiunilor și definițiilor formulate corespunzător, care permit evitarea interpretărilor abuzive și eronate.
3. Prevederile care, în opinia noastră, au scăpat din atenția inițiatorilor sau nu au fost abordate suficient sînt analizate în anexa la raport (Analiza detaliată a coruptibilității și a altor riscuri ale prevederilor proiectului).
4. Adoptarea proiectului necesită a fi urgentată, însă intrarea în vigoare (punerea în aplicare a noilor reglementări) ar trebui precedată de o etapă pregătitoare corespunzătoare (de cel puțin 4-6 luni), perioadă în care: - vor fi adoptate și aduse în concordanță actele normative subordonate legilor; - va fi asigurată alocarea resurselor necesare pentru implementarea pleneră a noilor prevederi; - vor fi luate măsurile organizatorico-instituționale necesare pentru revizuirea activității, competențelor, structurilor interne ale autorităților (instituțiilor) publice vizate.
5. Deoarece proiectul are un conținut foarte complex și deosebit de important, ar fi necesară adoptarea lui de către Parlament și într-o lectură finală, în conformitate cu dispozițiile art.71 (70/1) din Regulamentul Parlamentului, pentru a confirma suplimentar intenția și acordul autorității legislative de a se aplica actul anume în redacția prezentată, pornindu-se de la sensul și logica internă a prevederilor respective.

Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției